

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Velehradská třída, č. p. 246. Novověk. Město, kamenná hradba. Záchranný výzkum.

V polovině měsíce července v roce 2012 proběhl záchranný archeologický výzkum při stavebních zemních pracích při stavbě „Charitní centrum sv. Ludmily“. Stavba byla realizována v centru města Uherské Hradiště, na ulici Velehradská třída č. p. 246 na stavební parcele č. 209/2. Zkoumaná plocha se nachází těsně za hranicí městské památkové zóny Uherské Hradiště ve dvorním traktu domu, na břehu řeky Moravy.

Při kopání základové spáry došlo k částečnému porušení vrstvy kamení. Dle ikonografických pramenů se jednalo o část barokního opevnovacího systému z poloviny 17. až poloviny 18. století. Kolmo na základovou spáru byla tedy následně vytyčena sonda o rozměrech 1,2 x 3 m. Podařilo se odkrýt svrchní část kamenné hradby, tvořené masivními a částečně opracovanými pískovcovými bloky s vnější cihlovou plentou, která svou šířkou a směrem přesně kopírovala linii výkopu základové spáry (obr. 128). Šířka kamenné konstrukce byla 0,8 m, vnější čelo tvořila cihlová plenta o šířce 0,35 m. Výkop byl veden do hloubky 2 m od svrchní části zdiva v jednodolité navážkové vrstvě, až u dna výkopu byla rozpoznatelná černá písčité vrstva záplavového charakteru. Sonda svojí hloubkou nedosáhl samotného základu hradby.

K barokní hradbě se z vnější strany připojovaly další konstrukční struktury; jednak to byl kamenný „schod“, stejného charakteru zdiva jako hradba, a potom cihlová valená klenba. Schodovité odsazení zdiva bylo zachyceno v hloubce 1,1 m, šířka odkryté části byla 0,35 m, délka 0,6 m, zdivo pokračovalo dále do profilu i do dna výkopu. Svrchní část valené cihlové klenby byla zachycena v hloubce 1,9 m a pokračovala dále pod hradbu i pod sousední profily. Jednalo se o pozůstatek kanalizačního systému, vnitřní prostor byl z velké části zasypan; těsně pod nejvyšším bodem byl však dutý prostor, který pokračoval dále minimálně ve vzdálenosti 1 m v obou směrech, tj. směrem do města i ven za hradby.

Tomáš Chrástek

Resumé

Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště), Velehradská-Straße. Neuzeit. Stadt, Stadtmauer. Rettungsgrabung.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (K. Ú. SADY, OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Vřesová, Malostranská. 19. století – 30. léta 20. století. Město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: tři samostatné linie vymezené body S-JT-SK: úsek ul. Vřesová: 1. (X–536587.00, Y–1183234.00), 2. (X–536530.00, Y–1183108.00), 3. (X–536499.00, Y–1183084.00); úsek ul. Malostranská 1. (X–536562.00,

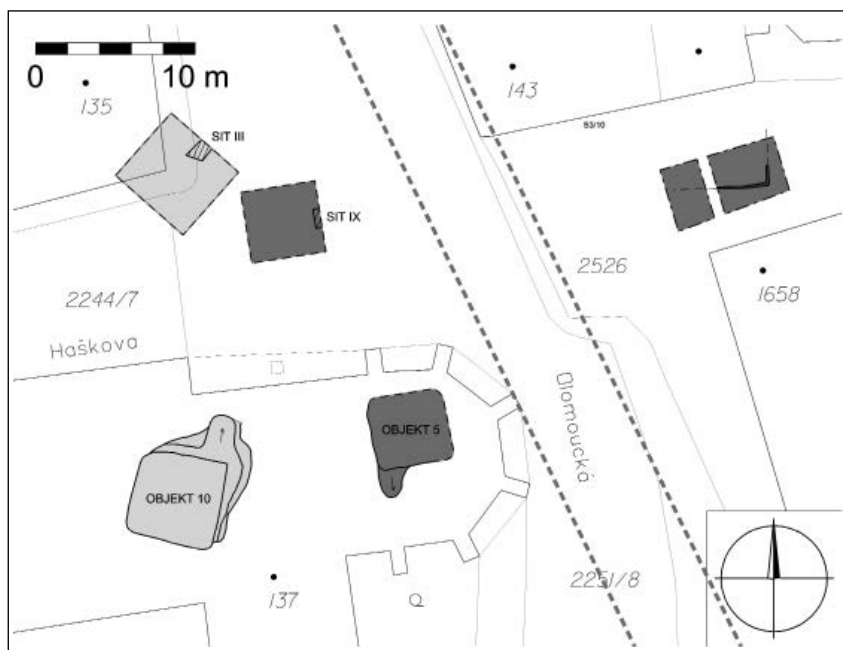

Obr. 130. Uničov, Olomoucká ulice. Plocha výzkumu.

Abb. 130. Uničov, Olomoucká-Straße. Plan der Rettungsgrabung.

Y–1183180.00) 2. (X–536502.00, Y–1183188.00); úsek u železničního náspu 1. (X–536503.00, Y–1183275.00) 2. (X–536535.00, Y–1183264.00).

V souvislosti s opravou kanalizace v ulicích Vřesová, Malostranská a v bezejmenném úseku severně podél náspu železniční trati (Brno – Vlárský průsmyk) v katastrálním území uherskohradištských Sadů došlo v říjnu až listopadu 2012 k archeologickému dohledu na trase výkopu. Ten probíhal nejprve ulicí Vřesovou ve směru jihozápad – severovýchod. Výkop začínal u šachty nedaleko náspu železniční trati (u zahrady domu č. p. 74) a pokračoval severovýchodním směrem. V místě parčíku za parc. č. 122 se výkop zalomil k severovýchodu a přešel hlavní silnici k šachtě v chodníku před parc. č. 51/1 (celková délka 169,9 m). Druhá linie výkopu vedla ulicí Malostranskou a napojovala se na výkop v křižovatce s ulicí Vřesovou. Odtud vedla k východu až k šachtě před parc. č. 139/1 (délka 69,4 m). Výkop končil před křížením s ulicemi Ztracená a Spálená. Třetí linie probíhala souběžně s náspem železniční trati, u jeho paty ve směru severozápad – jihovýchod (délka 32,7 m), za zahradami domů. Výkop byl realizován jako otevřený o šíři více jak 1 m a hloubce 2–3 m (obr. 129).

Obr. 131. Uničov, Olomoucká ulice. Ideální rekonstrukce prostorových vztahů zahloubených suterénů domů, dřevohliněné stavby (světle 1. pol. 13. století, tmavě 2. pol. 13. století) a průběhu komunikace.

Abb. 131. Uničov, Olomoucká-Straße. Ideale Rekonstruktion räumlicher Zusammenhängen zwischen eingetieften Kellergeschossen der Häuser, des Holz-Erde-Hauses (hellgrau 1. Hälfte der 13. Jahrhundert, dunkelgrau 2. Hälfte der 13. Jahrhundert) und der Straße.

Zájmová plocha leží na jihozápadě původního historického osídlení Sadů. Zejména jižní polovina sledovaných výkopů byla patrně výrazně ovlivněna blízkým tokem Olšavy, která je vzdušnou čarou vzdálená 150–200 m jižně. Zcela na jihu v ulici Vřesové, a také při výkopu u paty železničního náspu, je dosud patrná terénní sníženina, daná meandrující řekou, v novověku přehrazená železničním náspem. Právě s ní je možné spojit recentní odpadní vrstvu a četné nálezy keramiky, zvířecích kostí a skla z konce 19. a počátku 20. století. Vrstva s nálezy byla zaznamenána na počátku výkopu na jihu a jako nevelká čochka v těsném, severním sousedství novověké studny. Nálezy je možné datovat díky výskytu regionálně oblíbené zakuřované keramiky a dalších typických keramických výrobků 19. století na jedné straně a díky nálezu zátky sodovky s nápisem výrobce (sodovkárna Králík), která v regionu působila během 20.–30. let 20. století, na straně druhé. Na GPS souřadnicích 49°03'01"N a 17°28'43"E se v ulici Vřesové podařilo zachytit studnu, která na základě svědectví pana Pochylého patřila jeho rodině, tj. k domu č. p. 11 a byla vybudovaná kolem roku 1900. V ulici Malostranské se podařilo zachytit nálezovou situaci odpadní vrstvy patrně z 19. století při křížení s ulicí Vřesovou a při vyústění do křižovatky ulic Ztracená a Spálená, a to v místě budované šachty. Výkop prováděný podél paty železničního náspu (úsek bez popisného označení) byl archeologicky negativní (Menoušková 2012).

Dana Menoušková

Literatura

Menoušková, D. 2012: *Uherské Hradiště-Sady – ul. Vřesová, Malostranská. Oprava kanalizace, stoka BVII-1, BVII-1a-1.* Rkp. nálezové zprávy, č. j. 807/12. Uloženo: archiv archeologického oddělení Slováckého muzea v Uherském Hradišti.

Resumé

Uherské Hradiště (Kat. Sady, Bez. Uherské Hradiště), Vřesová- und Malostranská-Straßen, Parz. Nr. 796/2; 813/3; 3859/1. 19.–20. Jahrhundert. Stadt, Brunnen. Rettungsgrabung.

UNIČOV (OKR. OLMOUC)

Olomoucká ulice. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V měsíci srpnu 2010 byla zahájena celková rekonstrukce komunikace a inženýrských sítí na Olomoucké ulici (obr. 130), která byla ve středověku vytyčena přibližně ve směru průběhu snad již předlokační komunikace od Olomouce a spolu s jihozápadně orientovanou Litovelskou ulicí vytvářela lichoběžníkový půdorys tržiště, dnešního Masarykova náměstí. V severní části města se obě komunikace spojily, aby od Šumvaldské brány směřovaly do prostoru Jeseníků za ložisky nerostných surovin. Pravděpodobně ještě ve středověku však došlo k preferenci komunikační trasy na Olomouc přes Šternberk Brničskou branou a starou trasu na Olomouc přes Olomouckou ulici uzavřela jen pro pěší určená Vodní branka (Kuča 2008, 884; Michna 1980, 178–180). V tomto prostoru byl také ve 30. letech 13. století založen konvent minoritů s kostelem sv. Kříže, ve kterém již v 70. letech 20. století proběhl archeologický výzkum P. Michny (1980). Tento výzkum objevil dva zahloubené suterény domů datované před vznik kostela. Zatímco mladší z těchto suterénů, tzv. zemnice č. 5 z 2. poloviny 13. století, vykazovala závislost orientace na průběh ulice, tak starší, tzv. zemnice č. 10 z 1. poloviny 13. století, ještě nerespektovala pravidelnou uliční strukturu. Výstavba kostela sv. Kříže a přilehlého hřbitova zjevně ovlivnily tvar ulice, jak ho známe z mapy stabilního katastru z roku 1834. V roce 1980 byly při pokládce elektrických kabelů jižně od kněžiště kostela nalezeny dva kostrové hroby